

راهنمای محتوای "مکان-سوژه" های
بخش هنرهای نمایشی

مشهدالرضا(ع)؛
جهان شهر برکت و کرامت
Mashhad-o-Reza;
A metropolis of munificence and blessing
مشهدالرضا(ع)؛ مدينة البركة و الكرامة

جشنواره بین المللی هنرهای شهری مشهد

Mashhad International Urban Arts Festival
مهرجان مشهد الدولي للفنون المدنية

اسفند ۱۴۰۰ و فروردین ۱۴۰۱

مشهد | انتهای خیابان شهید دکتر بهشتی | خانه هنرمندان شهرداری مشهد

www.artmashhadevent.ir

[honar_mashhad](https://www.instagram.com/honar_mashhad)

[@home.of.artists.mashhad](https://www.instagram.com/home.of.artists.mashhad)

[home_of_art](https://www.instagram.com/home_of_art)

جشنواره بین المللی
هنرهای شهری مشهد

به نام خداوند جان و خرد

هنرمند گرامی

سلام و درود

محتوای این دفترچه، شامل اطلاعات مربوط به "مکان-سوژه" های ذیل مفاهیم جشنواره، یعنی "برکت" و "کرامت" است. همان‌طور که پیش از این در فراخوان، اطلاع‌رسانی شده؛ در این دوره، اجراهای نمایش و یادمان‌های نوروزی، با سوژه‌ها و مکان‌های مشترک، صورت خواهد پذیرفت.

آنچه در این دفترچه ارائه می‌شود، پیش از این در اختیار هنرمندان پذیرفته‌شده در بخش یادمان‌های نوروزی قرار گرفته است و اثر ایشان به‌عنوان نماد سوژه در محل‌های تعریف‌شده نصب خواهد شد.

هر یک از پذیرفته‌شدگان بخش هنرهای نمایشی، براساس برنامه‌ریزی دبیرخانه، پیرامون یکی از مواردی که در صفحات آتی می‌آید، نمایش اجرا خواهند کرد. امید است که با تلفیق ظرفیت این دو بخش، اتفاقی جدید در هنرهای شهری مشهد را شاهد باشیم.

با آرزوی موفقیت برای شما

مکان-سوژه‌های ترکیبی یادمان‌ها و هنرهای نمایشی

بهار ۱۴۰۱

شماره یک | خیابان دانشگاه . ورودی بازارچه کتاب گلستان

سوژه: حماسه‌ی آرش

در دوران پادشاهی منوچهر و درگیری با سپاه تورانیان، قرار شد از طبرستان، تیری توسط سپاه ایران رها شود، تا هر جا فرود آمد، مرز ایران و توران شود. آرش کمانگیر، جوان دلیر ایرانی، به بلندای کوه دماوند رفت و جان برکف، تمام توان خود را در چله‌ی کمان نهاد و رها کرد. تیر از سوی باد همراهی شد و ۱۰ روز پس از آن در کنار رودخانه‌ی جیحون بر درختی نشست و مرز ایران و توران را آشکار کرد. این گونه آرش جان خود را در راه ایران فدا کرد؛ اما مرزهای ایران گسترش یافت و جنگ پایان پذیرفت.

شماره دو | چهارراه احمدآباد . ضلع شمال غربی . مقابل مدرسه

سوژه: بهار مردمان

یوسف گم‌گشته باز آید به کنعان غم‌مخور کلبه‌ی احزان شود روزی گلستان غم‌مخور
وجود مقدس امام عصر (عج) به تعبیر روایات همان بهار حقیقی است که قلب یخ‌زده‌ی زمین را زنده کرده و با دم مسیحایی خویش، روح دوباره بر کالبد بشریت می‌دمد. در زیارت ایشان می‌خوانیم: «السلام علی ربیع الأثام و نُضرَةِ الأیام» یعنی سلام بر بهار مردمان و خرمی روزگاران؛
تمامی ادیان و آزادگان جهان در انتظار موعود هستند، انتظاری شیرین و سراسر امید؛

شماره سه | بلوار توس . ورودی پارک پردیس . کنار ایستگاه پلیس

سوژه: نوروز مشهدی

مشهدی‌های اصیل برای نوروز علاوه بر آن که خانه‌تکانی می‌کنند، رسم دارند برای رفع نیاز مستمندان، چیزی کنار می‌گذارند؛ برای گرفتن رشته‌امور، آتش می‌پزند؛ در ظروف نگهداری گندم و حبوبات را برای دمیدن نسیم نوروزی و برکت گرفتن، باز می‌گذارند؛ سمار را روشن می‌کنند و یک نازنج را بر سر کوزه‌ی آب می‌گذارند تا زندگی معطر شود. در لحظه‌ی سال تحویل، خیلی‌ها به حرم مطهر می‌روند. قرآن را می‌گشایند و برای یکدیگر دعا می‌کنند و

شماره چهار | میدان فردوسی . پیاده‌راه بین بلوار توس و بلوار فردوسی

سوژه: مهمان نوازی

ایرانی‌ها معتقدند: «مهمان روزی‌اش را با خودش می‌آورد.» مهمان‌نوازی، سنت پرآوازه‌ی ایرانیان است و مشهدی‌ها که میزبان زائران امام رثوف (ع) هستند، دوازده قرن است، برکت زندگی خود را در پذیرایی از دلدادگان ولی نعمتشان می‌دانند. مشهدی‌ها معتقدند با وجود خیل عظیم زائران، همیشه معجزه‌ای در این شهر وجود دارد و آن فراوانی نعمت‌ها است. مشهدالرضا (ع)؛ دوازده قرن قصه‌ی پذیرایی از زائران خورشید هشتم را با خود دارد.

شماره پنج | میدان جانباز . لچکی جنوب غربی

سوژه: دنیای بعد از کرونا

قدر عاقبت کسی داند که به مصیبتی گرفتار آید دو سال سخت را با پاندومی کرونا گذرانده‌ایم. همه می‌گویند شاید دنیای بعد از این بلای خانمان‌سوز، دنیای دیگری باشد. امیدها به روزگاری که امور آسان شود، مرگ و میر کاهش یابد و بشر زندگی عادی خود را از سر بگیرد. شاید زندگی پس از کرونا با درس‌هایی از آنچه گذشته همراه باشد و شرایط زندگی تغییر کند.

شماره شش | ورودی شرقی ایستگاه راه آهن مشهد . ورودی ایستگاه مترو

سوژه: به پناه آمدگان

خانه‌های آن کسانی می‌خورد در، بیشتر عرض حاجت می‌کنم آنجا که صاحب خانه‌اش عازم مشهد شدم تا با تو درد دل کنم مرقدت ضرب‌المثل‌های مرا تغییر داد از هر قومی و ملتی، کافی است دلی مشتاق باشد تا به مهرش گره بزند، قصه‌های صدها سال گره‌گشایی؛ که به سائل می‌دهند از هرچه بهتر، بیشتر پاسخ یک می‌دهد با ده برابر بیشتر بودندت را می‌کنم این‌گونه باور بیشتر هر که بامش بیش، برفش، نه! کبوتر بیشتر

شماره هفت | بلوار طبرسی . تقاطع نبوت . ورودی غربی ایستگاه مترو

سوژه: وصال

هیچ اتفاقی در دنیا مهم‌تر از انتخاب یک هم‌سفر برای مابقی عمر نیست. ازدواج، مظهر قوام خانواده و ادامه‌ی زندگی است. شور و عشق میان دو جوان برای رسیدن به آرامشی که در خانواده شکل می‌گیرد. اما ازدواج برای مشهدی‌ها، قصه‌ی متفاوتی دارد، زیرا عقد بالای سر حضرت، نشانه‌ای از درهم‌آمیختن عشق و ایمان است و قصه‌های زیبای زوج‌های جوان که از این سنت دیرین می‌توان گفت.

شماره هشت | پنج تن ۴۵ . حاشیه خیابان بوکانی . پارکینگ بوستان ارم

سوژه: جلوس نوروزی

در ایام نوروز حضور در منزل بزرگان خاندان و فامیل و پس از آن کوچکترها، رسمی کهن در میان خراسانی‌هاست. قدیم‌ترها رسم بود علاوه بر پذیرایی از مهمانان و گفتگوهای شیرین بین فامیل، بعضی وقت‌ها بازی گروهی خانوادگی، قصه‌گویی یا شعرخوانی، محفل را گرم می‌کرد. دورهم از مشکلات پیش‌آمده برای اهل فامیل می‌گفتند و همانجا هرکس کاری می‌توانست برعهده می‌گرفت. قصه‌های زیبا از جلوس نوروزی، به قدمت زندگی این مردم شنیدنی است.

شماره نه | گلشهر . محوطه آجرفرش ورودی شلوغ بازار

سوژه: هم‌سایه

پیامبر اسلام (ص)، حرمت هم‌سایه را مانند احترام به مادر می‌دانند و شاید برای همین است که ایرانی‌ها می‌گویند: هم‌سایه‌ی نزدیک، بهتر از برادر دور. منطقه‌ی گلشهر دربرگیرنده‌ی ۷۰ درصد مهاجر افغانستانی است و این ترکیب، آن را به نماد مهاجرین افغانستانی در ایران تبدیل کرده است. هم‌سایه‌هایی که از کشور هم‌جوار و هم‌زبان ایران هستند و اتفاقاً ۱۲۰ خانواده‌ی شهید مدافع حرم (فاطمیون) از ایشان، در میان آنها زندگی می‌کنند. شلوغ بازار گلشهر، گرم‌ترین محل گذر این منطقه، فضایی برای قصه‌ی زندگی هم‌سایه‌ها است.

شماره ده | بلوار شهید رجائی . مقابل پارک رجاء

سوژه: هفت سین

یکی از قدیمی‌ترین اسنادی که به موضوع هفت سین می‌پردازد، مطلبی از ابوریحان بیرونی است: «چون جمشید بر اهریمن که راه خیر و برکت و باران سبز شدن گیاه را گرفته بود، پیروز شد و دوباره باران باریدن گرفت و گیاهان سبز شدند، مردم گفتند روز نو (یعنی روز نوین و دوره‌ای تازه) آمده است. پس هر کسی ظرفی جو کاشت و مردم در روز نوروز در هفت طرح، هفت نوع غله کاشتند و سبز کردند.» هفت سین، فارغ از نمادهای ظاهری‌اش، داستان‌هایی زیبا به قدمت بهار ایران دارد. بهار زندگی ...

شماره یازده | بزرگراه شهید سلیمانی . لچکی جنوب شرقی میدان حافظ . جنب دکه شهرت

سوژه: هم‌نشین

پیامبر اسلام (ص) فرمودند: «حکایت هم‌نشین و دوست خوب مانند عطار است که اگر از عطر خود به تو نهد از بوی خوش آن بهره‌مند شوی و حکایت هم‌نشین بد همچون آهنگر است که اگر زبانه‌های آتش او تو را نسوزاند، بوی بد آن در تو آویزد.» همین است که ایرانیان از قدیم گفته‌اند: با ماه نشینی، ماه شوی، با دیگ نشینی سیاه شوی. دوستی با خوبان روزگار، بخشی از قصه‌های این شهر است.

شماره دوازده | ابتدای خیابان بهار از سمت میدان بسیج . پیاده‌راه مقابل شرکت برق

سوژه: زیارت اولی‌ها

بخشی زیبا از ماجرای تشریف به زیارت امام رضا (ع)، داستان حضور کسانی است که سال‌های سال در آرزوی زیارت بوده‌اند و از آنجا که شرایط اقتصادی مناسبی برای این سفر نداشته‌اند، هرگز فکر نمی‌کرده‌اند که توفیق یابند؛ قصه زمانی زیبا می‌شود که ماجرای یا حادثه‌ای، موجب می‌شود که در نهایت ناباوری، چنین سفری رقم بخورد و این مثل قدیم مشهدی‌ها را به یاد آورد که:

اغنیای مکه روند و فقرا سوی تو آیند
ای به قربان تو جانان که تو حج فقرایی

شماره سیزده | بوستان کوهسنگی، محوطه‌ی گرادیان

سوژه: جوان مردی

گرت از دست برآید دهنی شیرین کن
مردی آن نیست که مثنی بزنی بر دهنی
جوان مردی و مروت، بخشی شایسته از تاریخ این مرزوبوم است. پوریای ولی‌هایی که در روزهای سخت، دستگیری از افتادگان را پیشه‌ی خویش کردند. جوان مردانی که پهلوان راستین میدان بودند و گود زورخانه رانه برای خودنمایی که برای زنده نگه داشتن انسانیت برگزیدند. قصه‌های جوان مردان برای مردم همیشه شیرین است.

شماره چهارده | محدوده‌ی میانی میدان سعدی

سوژه: احسان و نیکی

دستگیری از نیازمندان و خیراندیشی، بخشی دیگر از قصه‌های مردم مشهد است. امثال مرحوم ملک، بزرگ واقف ایران و بسیاری دیگر که در آشکار و پنهان بر موقوفات و خیریه‌های این شهر افزوده‌اند و مصداق این ضرب‌المثل قدیمی شدند که:

تو نیکی می‌کن و در دجله انداز
که ایزد در بیابانت دهد باز

شماره پانزده | انتهای بلوار هفت تیر . میدان هشتم شهریور . ورودی بوستان لاله

سوژه: سال نو، حال نو

بهار، روشن‌ترین جلوه‌ی طراوت و شکوفایی و نو شدن است. سال که نو می‌شود، همه چیز متحول می‌شود. تازگی و طراوت را می‌توان در درون هم جستجو کرد و در حال و اخلاق روزگاری نو را آغاز نمود. همان‌طور که وسایل کهنه و لباس‌های فرسوده را کنار می‌گذاریم، اخلاق ناپسند و کینه‌ها و بددلی‌ها و حسادت‌ها را هم از خودمان دور می‌کنیم تا کمتر از طبیعت نباشیم. «بهار دل‌ها» همین است.

شماره شانزده | تقاطع شاهد و امامیه . پیاده‌راه بوستان سیمرغ (مقابل ورودی دانشگاه آزاد)

سوژه: علم و ادب

اهل فضل می‌گویند: درخت هرچه بارش بیشتر می‌شود، سر فروتر می‌رود. مشهد، شهر عالم آل محمد (ع) است و تاریخی سرشار از حضور مفاخر علمی و فرهنگی دارد. از خواجه نصیرالدین طوسی تا دانشمندان جوان معاصر؛ اما وجه مشترک همه‌ی ایشان ادبی است که در مَنیش داشته و دارند. تواضع و فروتنی، جلابخش گوهر زرین دانش در داستان مردان علم و ادب این شهر است.

شماره هفده | بلوار اندیشه . ورودی شهدای گمنام بوستان نیلوفر آبی

سوژه: صبر و ایثار

هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شد به عشق ثبت است بر جریده‌ی عالم دوام ما
جانبازی که روزی نانوا بود، در سال ۱۳۶۶ بر اثر اصابت خمپاره صورتش را از دست داد و تا زمان شهادت بیش از ۳۰ بار تحت عمل جراحی قرار گرفت. شهید رجب محمدزاده، نماد صبر و ایثار برای مشهدی‌هاست. او که زخم زبان‌ها را شنید، اما جز روی محبوب ندید. نوروز ۱۴۰۱ مشهد، میزبان اسوه‌ای است که مردم کمتر او را می‌شناسند. داستان‌های زیبای این شهید را می‌توان در کتاب "بابا رجب" خواند.

شماره هجده | بلوار امامت . محوطه‌ی ورودی شهربازی بوستان ملت

سوژه: امید و تلاش

بعد از هر سختی، آسانی است. امید است که انسان‌ها را برای تلاش بیشتر برمی‌انگیزد و این باور را زنده نگه می‌دارد که: «هر پستی، بلندی دارد»
خیلی‌ها با امید از سختی‌ها گذشته‌اند تا به اهداف‌شان برسند. شاید بخشی از بهترین قصه‌های امید و تلاش را بتوان در زندگی کارآفرینان و صنعت‌گران مشهدی جستجو کرد تا دوباره به به خودمان یادآوری کنیم که «از تو حرکت، از خدا برکت».

شماره نوزده | بلوار معلم، بوستان سروش

سوژه: قدرشناسی

قدر زر، زرگر شناسد، قدر گوهر، گوهری
خیلی از اوقات ما قدر چیزهایی را که داریم، نمی‌دانیم و بعد از این که آن‌ها را از دست دادیم، افسوس می‌خوریم که ای کاش قدرشان را بیش‌تر می‌دانستیم؛ پدر، مادر، خانواده، دوستان، سلامتی، زمان و بیش از همه محبت خداوند و اهل بیت عصمت (ع)، خاصه نعمت همجواری با امام رئوف (ع)؛ قدردان‌ها، دوست داشتنی‌ترند.

شماره بیست | انتهای مجیدیه ۱۴ . میدان بوستان . محوطه‌ی شمال غربی (آپارتمان‌ها)

سوژه: فرصت‌ها

بعضی‌ها همیشه منتظرند تا همه چیز برای انجام کاری که در نظر دارند، آماده شود؛ غافل از این که به فرمایش حضرت علی (ع): «فرصت‌ها چون ابر در گذرند.» و این غافله‌ی عمر است که می‌رود و آنهایی برنده‌اند که از کوچک‌ترین فرصت‌ها، بهترین شرایط را فراهم کرده‌اند. زودتر باید بجنبیم و کاری بکنیم چون «ماهی را هر وقت از آب بگیری تازه است.»

شماره بیست و یک | تقاطع شهید نواب صفوی و شارستان . پیاده‌راه مقابل مجتمع آرمان

سوژه: مدافعان حرم

به اعتبار برخی اخبار، مشهدی‌ها دارای بیشترین شهید مدافع حرم هستند. حضور رزمندگانی از مهاجران افغانستان (فاطمیون) در کنار غیورمردان خطه‌ی حماسه‌آفرین خراسان، در مبارزه با جریان تکفیری‌ها، زبانزد خاص و عام است.

اما این جا قرار است داستان‌های زندگی گفته شود. این که در روزگار بلا چگونه می‌توان شهیدانه زندگی کرد تا به سرانجام شهادت دست‌یابی؟ هر یک از شهدای مدافع حرم، داستانی زیبا از زندگی دارند که درس‌آموز برای امروزمان هستند.